

Ptactvo Nového rybníka u Žamberka a jeho okolí

Birds of Nový pond near Žamberk (Eastern Bohemia)

Jiří Bartoš

Hnátčice 91, 561 01

Úvod

K sepsání této práce mě přiměla skutečnost, že z okolí Žamberka je velmi málo údajů o výskytu ptáků a kompletní faunistické zpracování zcela chybí. Publikována byla pouze jednotlivá pozorování vzácnějších druhů ptáků (LEMBERK /ed./ 1998, 2000 BĚLKA et LEMBERK /eds./ 2001). Práce vznikla na základě vlastních pozorování v průběhu čtrnácti let (1988 až 2001). I přesto, že se zpočátku jednalo pouze o nahodilé návštěvy lokality a intenzivnější výzkum byl prováděn až od roku 1995, podařilo se získat mnoho zajímavých údajů o ptactvu v této oblasti.

Popis lokality

Lokalita se nachází na jižním okraji Žamberka v těsném sousedství obce Dlouhoňovice, v kvadrátu 5964 mezinárodního síťového mapování organismů a nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 390 až 415 m.n.m. Průměrná roční teplota zde dosahuje 7,0 C° a průměrné roční srážky 800 mm (VESECKÝ et al. 1958). Zájmové území je velmi mělké údolí ohraničené na severu a východě náspem železniční tratě, na jihu polní cestou a okrajem převážně smrkového lesa a na západě okrajem lesa a silnicí, kterou zčásti lemují zástavba rodinných domů se zahradami. Celková rozloha území je 64 ha. Osou celé lokality protéká Záhořský potok, který napájí dva malé rybníčky využívané k chovu ryb.

Rybník Nový (1,3 ha) je pro výskyt ptáků významnější. U přítoku je porost rákosu obecného *Phragmites australis* v délce 100 m a široký od 2 do 15 m. Téměř kolem celého rybníka je vzrostlý porost listnáčů, kde dominuje vrba *Salix sp.* a topol černý *Populus nigra*. V menší míře je zastoupena olše lepkavá *Alnus glutinosa*, bříza bradavičnatá *Betula verrucosa* a smrk ztepilý *Picea abies*. Rybník U Mostiska (2,2 ha) již tak atraktivní pro ptactvo není. Jeho břehy jsou holé, bez porostu rákosu, na hrázi je řada topolů černých, k jihozápadnímu břehu přiléhá smrkový les a dále sousedí rybník s kosenou loukou. Největší význam pro výskyt ptáků má vlhká louka o rozloze asi 2 ha táhnoucí se podél Záhořského potoka mezi oběma rybníky. Asi polovinu této plochy tvoří rákosina, která je porostlá ostrůvky vrb o různé velikosti a maximální výšce 5 m. Zde jsem od roku 1995 prováděl odchyt ptáků, a to hlavně v období jarní a podzimní migrace. Na lokalitě je též 5 polních lesíků s rozlohou od 0,2 do 1 ha. Nejhojněji je zde zastoupen smrk ztepilý, borovice lesní *Pinus sylvestris*, dub letní *Quercus robur*, modřín opadavý *Larix decidua* a bříza bradavičnatá. Podél železniční tratě jsou na mnoha místech pásy keřů tvořené slivoní trnkou *Prunus spinosa* a růží

šípkovou *Rosa canina*. Tři přítoky Záhořského potoka jsou lemovány hustým porostem koprivy dvoudomé *Urtica dioica* a jinými vysokými bylinami.

Tab. 1: Zastoupení jednotlivých biotopů.

Tab. 1: Proportion of different habitats.

Biotop/Habitat	%
Louky kosené	46,1 %
Pole	29,6 %
Rybníky	5,5 %
Násep železniční tratě s pásy keřů	5,3 %
Louky mokré	4,7 %
Polní lesíky	4,0 %
Okrajové partie lesa	2,5 %
Okraj zástavby obce	2,3 %

Materiál a metodika

Ornitologický průzkum na uvedené lokalitě jsem prováděl v průběhu 14 let od roku 1988 do roku 2001. V první polovině sledovaného období, tedy do roku 1994 byla pozorování spíše nahodilého charakteru a kontroly byly prováděny asi jedenkrát za měsíc. Od roku 1995, kdy jsem na lokalitě začal i s odchytom ptáků, byla frekvence návštěv zvýšena na dva až pětkrát měsíčně, v zimních měsících to bylo podstatně méně často. Pozorování bylo prováděno téměř výhradně v ranních a dopoledních hodinách mezi 6. a 11. hodinou. Za účelem zjišťování druhů ptáků s noční aktivitou jsem lokalitu navštívil několikrát i v pozdních večerních hodinách. K pozorování byl používán dalekohled 8x30 a 10x50. Systematickému vyhledávání hnízd jsem se z časových důvodů nevěnoval, početnost některých druhů pěvců jsem určoval sčítáním zpívajících samců. Zaznamenány byly všechny druhy ptáků na území hnízdící, protahující, či jen vzácně zaletující.

Odchyt ptáků jsem prováděl do nárazových sítí umístěných na vlhké louce v porostu rákosu a nízkých vrb. Celková délka natažených sítí byla 17 až 27 m, s průměrem 20,5 m na jeden odchyt. Tato malá linie byla vždy umístěná na stejném místě. Celkem bylo provedeno 41 odchytů, což představuje 166 odchytových hodin v rozmezí od 28. 3. do 24. 10. s maximem v srpnu a září (po 8 odchycích). Při odchycích nebyla kroužkována sýkora koňadra *Parus major*, sýkora modřinka *Parus caeruleus* a kos černý *Turdus merula*.

Výsledky

Potápka malá *Tachybaptus ruficollis*

V malém počtu hnízdila, pravidelně protahuje.

Na Novém rybníku hnízdily 1 až 3 páry. Dne 24. 6. 1993 pozorován 1 ex. vodící 1 mládě. Od roku 1997 se však již v hnízdní době nevyskytuje. Na jaře nejčasněji pozorován 25. 3. 1989 1 ex. a nejpozdnější je zástih 1 ex. 5. 11. 1989. Nejvyšší počet jedinců 12 byl zjištěn 10. 8. 1990.

Kormorán velký *Phalacrocorax carbo*

Velmi vzácný host.

Jediné pozorování je z 24. 10. 2001, kdy na hladinu Nového rybníka přilétly 2 ex.

Volavka popelavá *Ardea cinerea*

Pravidelně protahuje a zimuje.

Zastižena ve všech měsících mimo dubna, května a června. Dne 8. 8. 2000 pozorován nejvyšší počet 7 ex.

Čáp bílý *Ciconia ciconia*

Na lokalitě nehnízdí, na lokalitu zaletuje z blízkého hnízdiště.

Pouhých 200 metrů od sledovaného území se nachází každoročně obsazené hnízdo na betonovém sloupu. Odtud ptáci zaletují na lokalitu za potravou.

Čáp černý *Ciconia nigra*

Ojedinělý výskyt.

Dne 18. 5. 2000 přelétl 1 ex. nad lokalitou.

Labuť velká *Cygnus olor*

Na lokalitě nehnízdí, ale pravidelně se vyskytuje.

Nejbližší hnízdiště se nachází na 2 kilometry vzdáleném Zámeckém rybníku. Po celé jaro a léto 2001 se na Novém rybníku zdržoval 1 pár, ale k hnízdění nedošlo. Nejvyšší počet zde byl zaznamenán 16. 10. 1990: 2 ad. a 6 juv. ex.

Husa velká *Anser anser*

Ojedinělý host.

Zaznamenáno pouze jedno pozorování: 8. 3. 1990 z rybníka U Mostiska vylétl 1 ex.

Kachna divoká *Anas platyrhynchos*

V malém počtu hnízdí, hojně protahuje, vzácně zimuje.

Na Novém rybníku pravidelně hnízdí 1 až 2 páry. Hnízdo s 10 vejci jsem našel 16. 4. 1998. Jinak je možno pozorovat během léta vyvedené rodinky, např. 18. 5. 1990 1 samice s 5 mladými a 15. 7. 2001 1 samice vodí 13 mláďat. Nejvyšší počty jedinců lze zaznamenat na podzimním tahu v září a v říjnu s maximálními počty 27. 9. 1996 a 18. 10. 1999 po 100 ex. Pokud nejsou rybníky v zimě zamrzlé, tak se zde zdržuje 10 až 20 jedinců.

Čírka obecná *Anas crecca*

Vzácně protahuje.

Na Novém rybníku byla pozorována jen dvakrát na jarním tahu: 8. 3. 1990 1 samec a 1 samice, 22. 2. 1995 též 1 pár.

Čírka modrá *Anas querquedula*

Nepravidelně v malém množství protahuje.

Čtyřikrát pozorována na jarním tahu v rozmezí 26. 3. až 28. 5. a jedenkrát na podzimním tahu 3. 9. 1989 6 ex., což byl nejvyšší počet pozorovaných jedinců.

Hnízdák euroasijský *Anas penelope*

Vzácně protahující druh.

Na Novém rybníku pozorován pouze dvakrát: 19. 3. 1998 2 samci a 2 samice plavou na hladině, další 2 ex. přelétly a 27. 9. 1996 se zde zdržovaly 2 ex.

Polák chocholačka *Aythya fuligula*

Nepravidelně hnízdí, běžně protahuje.

V některých letech zahnízdí 1 pár na Novém rybníku, což je doloženo čtyřmi nálezy samice s mláděty. Nejpočetnější rodinku jsem pozoroval 15. 7. 1990 a to samici se 6 mladými. Na jarním a podzimním tahu se vyskytuje zhruba ve stejném množství, většinou do 10 jedinců. Na jaře je nejčasnější zástih z 8. 3. 1990, kdy jsem pozoroval 1 samce a nejpozději byli zastiženi 2 ptáci 19. 10. 1989. Maximální počet 20 ad. + 6 juv. ex. se na Novém rybníku zdržoval 15. 7. 1990.

Polák velký *Aythya ferina*

Nepravidelně v malém množství protahuje.

Na jarním tahu zastižen šestkrát a na podzim dvakrát. Vždy se jednalo o 1 až 3 jedince. Nejčasněji jsem pozoroval 1 samce 8. 3. 1990 na Novém rybníku a nejpozději se zde vyskytly 3 ex. 27. 9. 1996.

Hohol severní *Bucephala clangula*

Velmi vzácný host.

Jediný zástih je z rybníka U Mostiska, kde jsem 11. 12. 2000 pozoroval 1 samce.

Krahujec obecný *Accipiter nisus*

Na lokalitě nehnízdí, pouze přeletuje. Pětkrát pozorován při lovu ve všech ročních obdobích.

Jestřáb lesní *Accipiter gentilis*

Na lokalitě nehnízdí, ojediněle zaletuje.

Zastižen pouze jednou, 11. 1. 1989 jsem pozoroval 1 lovcího jedince.

Káně lesní *Buteo buteo*

Přímo na lokalitě nehnízdí, velmi často zaletuje.

Běžně se vyskytuje po celý rok, většinou do 10 jedinců. Výjimkou byl výskyt 29. 11. 1998, kdy jsem v blízkém okolí napočítal 31 ex.

Káně rousná *Buteo lagopus*

Velmi vzácný host.

Pozorován pouze jednou. Dne 1. 3. 1999 krouží nad loukou 2 ex.

Moták pochop *Circus aeruginosus*

Ojediněle hnízdí, vzácně protahuje.

Poprvé jsem se zde s tímto druhem setkal 14. 5. 1998, kdy nad loukou kroužil 1 pár. Dne 25. 5. 1998 jsem v rákosině na vlhké louce našel rozestavěné hnízdo a pozoroval samce se samicí kroužící v okolí. Při dalších návštěvách již bylo hnízdo opuštěné, ale 22. 7. 1998 jsem v rákosině na břehu Nového rybníka našel hnízdo se 3 mláďaty asi týden starými. Od původního hnízda bylo vzdáleno 300 metrů. V období podzimního tahu jsem zastihl 2 ex. 19. 8. 1999.

Moták pilich *Circus cyaneus*

Vzácně protahující druh.

Zastihnut pouze dvakrát na podzimním tahu. Dne 30. 10. 1998 zde přelétla 1 samice a 29. 11. 1998 loví na poli 2 samci.

Poštołka obecná *Falco tinnunculus*

Přímo na lokalitě nehnízdí, běžně zaletuje, celoroční výskyt.

Nejbližší hnízdiště se nachází na obilném sílu vzdáleném jen 100 metrů od hranice lokality, kde pravidelně hnízdí 1 až 2 páry (15. 3. 1999 jsem zde pozoroval páření). Nejvyšší počet 6 jedinců byl zjištěn 16. 9. 1997.

Koroptev polní *Perdix perdix*

Vzácně se vyskytující druh, občas pravděpodobně hnízdí.

V hnízdní době několikrát pozorován podél náspu železniční tratě. 23. 4. 1996 jsem zde vyplašil 2 ex., 15. 5. 1997 byli na stejném místě pozorováni 2 jedinci a 15. 3. 1999 jsem na 1,5 kilometrovém úseku tratě zjistil 2 páry. V zimním období zde koroptve pozorovány nebyly.

Křepelka polní *Coturnix coturnix*

Na lokalitě vzácný druh, v okolí hojnější.

Ve sledovaném období jsou jen 2 záznamy volajícího samce, 2. 7. 1996 a 20. 7. 1998. V okolních polích se tento druh vyskytuje mnohem hojněji. Dne 17. 7. 1989 jsem pozoroval hejno 10 jedinců a další 4 samci se ozývali v okolí.

Slípka zelenonohá *Gallinula chloropus*

Ojediněle hnízdí, v malém počtu protahuje.

Na Novém rybníku několikrát pozorována v hnízdní době. Hnízdění probíhá velmi skrytě, takže nelze říci jestli hnízdí každoročně. Dne 27. 6. 2000 jsem zde pozoroval 2 dospělé jedince se 2 mladými v prachovém peří. Jarní průtah není patrný, první pozorování 1 ex. je z 23. 4. 1996. Podzimní tah probíhá hlavně v měsíci září, kdy se zde zdržují 1 až 2 ex. Poslední jedinec byl pozorován na Novém rybníku 1. 10. 2001.

Lyska černá *Fulica atra*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Na Novém rybníku hnízdí 2 až 7 párů, s maximem v roce 1989, kdy jsem našel 7 hnízd. V dalších letech jejich počet klesal a od roku 1995 do současnosti zde hnízdí 2 až 3 páry. Nejvíce hnízd bylo umístěno v rákosině

s hloubkou vody kolem 0,5 metrů (8 případů), 1 hnízdo bylo postaveno ve vodě 1 m od břehu zcela nekryto porostem. Podle líhnutí mláďat bylo nejdříve snášení prvního vejce zjištěno ve 2 případech kolem 12. 4. V úplných snůškách bylo zjištěno dvakrát 6, třikrát 7 a jednou 9 vajec. Ve třech hnízdech jsem změřil celkem 23 vajec s těmito hodnotami: 47,74 až 54,98 x 35,72 až 38,14 mm s průměrem 51,71 x 36,68 mm. Jarní průtah není nápadný, nejdříve jsem 3 ex. zastihl 7. 3. 1990. Jedná se však zřejmě o ptáky přiletující na hnízdiště. Podzimní tah je nejnápadnější v měsíci září, kdy se na Novém rybníku zdržuje většinou 5 až 15 jedinců. Největší počet byl zjištěn 27. 9. 1996, kdy na hladině plavalo 26 ex. Poslední pták byl na lokalitě pozorován 29. 11. 2001.

Čejka chocholátá *Vanellus vanellus*

Ojedinele hnízdí, vzácně protahuje.

Výskyt v hnízdní době s teritoriálním chováním byl zjištěn v roce 1996 a 1998, kdy pravděpodobně hnízdily 1 až 3 páry na poli pod rybníkem U Mostiska. Na jarním tahu jsem pozoroval 2 ex. 15. 3. a 31. 3. 1999, na podzim 6 ex. 9. 10. a 12. 10. 1995.

Kulík říční *Charadrius dubius*

Velmi vzácně na průtahu.

Pouze jediné pozorování je z 16. 4. 1988, kdy se na bahně polovypuštěného Nového rybníka zdržoval 1 ex.

Pisík obecný *Actitis hypoleucos*

Vzácně se vyskytuje na průtahu.

Na lokalitě pozorován jen třikrát: 10. 5. 1990 1 ex., 4. 9. 1998 3 ex. a 27. 6. 2000 1 ex. na Novém rybníku.

Bekasina otavní *Gallinago gallinago*

Vzácně se vyskytuje na tahu.

Zastížena pouze dvakrát na podzimním tahu: 30. 10. 1988 jsem z mokré louky vyplašil 3 ex. a 18. 10. 2000 tamtéž 1 ex.

Racek bouřní *Larus canus*

Velmi vzácný host na průtahu.

Jediné pozorování je z 19. 3. 1988, kdy přelétlo nízko nad lokalitou 6 ex. severozápadním směrem.

Racek stříbřitý/bělohlavý *Larus argentatus/cachinnans*

Velmi vzácný host.

Dne 27. 6. 2000 krouží za slunečného počasí nad lokalitou 1 ad. ex.

Racek chechtavý *Larus ridibundus*

Nepravidelně v malém množství protahuje.

Ve sledovaném období byl pozorován čtyřikrát na jarním tahu v období mezi 9. 3. a 2. 5. Třikrát to byl 1 ex. zdržující se na Novém rybníku a 19. 3. 1998 přelétlo nad lokalitou 7 exemplářů.

Holub hřivnáč *Columba palumbus*

Pravidelně v malém počtu hnízdí, protahuje.

Podle pozorování tokajících jedinců je pravděpodobné hnízdění 1 až 2 párů každoročně při okraji lesa. První jarní pozorování na lokalitě je z 25. 3. 1989. Od června se již objevují hejtna většinou do 10 jedinců, 6. 8. 1998 jsem pozoroval největší počet 30 ex. a poslední zástih je z 18. 10. 2000, kdy nad lokalitou přelétlo 5 exemplářů.

Holub domácí *Columba livia f. domestica*

Na lokalitu pouze zaletuje z blízkého hnízdiště.

Přibližně 100 metrů od sledovaného území se nachází obilné sílo na okraji města, kde pravidelně hnízdí asi 10 párů. V okolí síla se zdržují celoročně, nejvyšší počet 35 jedinců byl pozorován 29. 12. 2000.

Hrdlička zahradní *Streptopelia decaocto*

V malém počtu hnízdí, celoroční výskyt.

V zahradách rodinných domků na okraji lokality hnízdí pravidelně minimálně 1 pár. Na jaře 1998 jsem zde na smrku našel 1 hnízdo. Nejvyšší počet jedinců byl pozorován 11. 12. 2000, kdy na anténách a drátech el. vedení na okraji Dlouhoňovic posedávalo 30 ex.

Hrdlička divoká *Streptopelia turtur*

Ojedinele hnízdí.

Dne 14. 5. a 25. 5. 1998 se intenzivně ozývá 1 samec z okraje lesa vždy na stejném místě, což nasvědčuje tomu, že zde pravděpodobně došlo ke hnízdění.

Kukačka obecná *Cuculus canorus*

Pravidelně hnízdí.

V hnízdní době se na lokalitě zdržují 1 až 2 volající samci. Na jaře je nejčasnější pozorování z 30. 4. 1998, kdy se ozývá 1 kukající samec. V létě se chovají velmi nenápadně, od července již nemám žádný záznam o výskytu.

Puštík obecný *Strix aluco*

Pravidelně hnízdí 1 pár.

V lese na okraji lokality hnízdí každoročně 1 pár.

Rorýs obecný *Apus apus*

Na lokalitu zaletuje z blízkého hnízdiště, pravidelně protahuje.

Hnízdí v nedalekém Žamberku, odkud sem zaletuje za potravou. Protahující jedinci jsou často pozorováni při lovu hmyzu nad hladinou rybníků a v okolí. Nejčasněji jsem pozoroval 6 ex. 2. 5. 2001 a největší koncentrace ptáků byla zaznamenána 20. 7. 1998, kdy v okolí Nového rybníka lovilo potravu 30 ex. Nejpozději zde byl zjištěn 1 ex. 6. 8. 1998.

Ledňáček říční *Alcedo atthis*

Na lokalitě nehnízdí, pravidelně se ale vyskytuje na potulkách.

Výskyt byl zaznamenán ve všech ročních obdobích v počtu 1 až 2 ex. Často pozorován při přeletu nad potokem spojujícím oba rybníky nebo lovicí rybky na Novém rybníku, kde se s oblibou zdržuje u přítoku a to i když je hladina zcela zamrzlá.

Krutihlav obecný *Jynx torquilla*

Hnízdění nezjištěno, ojedinělý výskyt.

Na sledovaném území zaznamenán pouze jednou: 9. 6. 1998 se 1 ex. ozývá z okraje lesa.

Datel černý *Dryocopus martius*

Na lokalitě nehází, řídký výskyt.

V přílehlém lese pozorován jen dvakrát: 9. 10. 1995 a 25. 5. 1998 zde zjištěn výskyt 1 ex.

Žluna zelená *Picus viridis*

Přímo na lokalitě nehází, ojediněle při potulce.

Jediný zástih je z 31. 3. 1998, kdy jsem ve vrbách na hrázi pozoroval 1 ex.

Strakapoud velký *Dendrocopos major*

Pravidelně hází, celoroční výskyt.

Podle pozorování v jarních měsících, kdy se ptáci nápadně hlasově projevují, zde hází 2 až 3 páry. V zimě lze pozorovat potulující se jedince, často ve společnosti různých druhů sýkor.

Strakapoud malý *Dendrocopos minor*

Ojedinělý výskyt.

Ve sledovaném období pouze jeden zástih. Dne 1. 10. 2001 se 1 ex. chytil do sítě umístěné v rákosí mezi nízkými vrbami.

Skřivan lesní *Lullula arborea*

Vzácně na průtahu.

Na lokalitě zjištěn jen jednou na jarním tahu: 28. 3. 1996 se zdržovali 4 jedinci u louží na louce. Po vyrušení vždy několikrát popolétli, potom se usadili na spodní větve blízkého stromu.

Skřivan polní *Alauda arvensis*

Pravidelně hází a protahuje.

Přímo na lokalitě hází 1 až 3 páry, na okolních polích je hojnější. První jarní výskyt jsem zaznamenal 1. 3. 1999, kdy nad loukou přelétly 3 ex. Na průtahu se objevují hejnska do 30 jedinců. Nejpozději jsem pozoroval 6 ex. 18. 10. 1999.

Břehule říční *Riparia riparia*

Ojedinělý výskyt.

Jediné pozorování je z 28. 5. 1990, kdy nad hladinou Nového rybníka lovil 3 ex.

Vlaštovka obecná *Hirundo rustica*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Na okraji Dlouhoňovic, kde probíhá hranice zkoumaného území, hnízdí 1 až 3 páry. Od jara do podzimu lze pozorovat kolem rybníků hejtnka do 10 jedinců. Během září se z lokality vytrácí, poslední pozorování (5 ex.) je 20. 9. 2001.

Jiříčka obecná *Delichon urbica*

Zaletuje z okolních hnízdišť.

Hnízdí v Žamberku, odkud sem přilétá za potravou. Vyskytuje se řidčeji než vlaštovka, většinou jen do 5 ex.

Linduška luční *Anthus pratensis*

Pravidelně se vyskytuje na průtahu.

Objevuje se zhruba ve stejné míře na jarním i podzimním tahu. Počty jedinců bývají ale rozdílné. Na podzim to vždy bývají jen 1 až 2 ex. v rozmezí od 1. 10. do 30. 10. Jarní tah probíhá od 6. 3. do 17. 4., kdy lze pozorovat i větší počet jedinců. 16. 4. 1988 přelétlo nad loukou asi 50 ex. a 15. 3. 1999 se zde zdržovalo 20 ex.

Konipas luční *Motacilla flava*

Velmi vzácně na tahu.

Na lokalitě jsem tento druh pozoroval pouze jednou. Dne 23. 4. 1996 přeletoval na louce 1 ex.

Konipas horský *Motacilla cinerea*

Řídce se vyskytuje na tahu.

Ve sledovaném období byl pozorován celkem třikrát: 28. 3. 1996 pobíhal 1 ex. u výpustě rybníka U Mostiska. Další zástih je 17. 4. 1998 – 1 ex a 28. 9. 1998 též 1 ex.

Konipas bílý *Motacilla alba*

Na lokalitě nehnízdí, zaletuje z okolí, protahuje.

Objevuje se většinou na přeletu, nebo ho lze pozorovat jak sbírá potravu na březích rybníků, vždy maximálně 3 jedinci. Na jaře byl nejčasněji zjištěn 1 ex. 1. 3. 1999 a nejpozději 1 ex. 14. 11. 2001.

Střízlík obecný *Troglodytes troglodytes*

Pravidelně v malém množství hnízdí, celoroční výskyt.

Na sledovaném území hnízdí každoročně 1 až 3 páry. V zimě pozorování jednotliví ptáci potulující se v rákosí a vrbách podél potoka.

Pěvuška modrá *Prunella modularis*

V malém množství hnízdí, pravidelně protahuje.

V okrajové části lesa hnízdí 1 až 2 páry. Hnízdo nalezeno nebylo, ale 26. 7. 2001 jsem odchytil samici s hnízdí nažinou. Na jaře přilétá v posledních březnových dnech, nejčasněji 28. 3. 1996, kdy jsem zastihl 3 ex. ve vrbách u potoka. Nejnápadnější průtah je zaznamenán v měsíci září, kdy se chytají

do sítí až 4 ptáci na jeden odchyt. Nejpozdnější zástih 1 ex. je z 30. 10. 1988. Po rákosníku obecném a budníčku menším je na lokalitě třetím nejchytanějším druhem.

Červenka obecná *Erithacus rubecula*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Podle zpívajících samců v hnízdním období usuzuji, že na lokalitě hnízdí 2 až 5 párů. Na jaře nejčasněji zaznamenána 28. 3. 1996, kdy se na okraji lesa zdržovali 2 jedinci. Naposledy byly 4 ex. zjištěny 18. 10. 1999.

Slavík tmavý *Luscinia luscinia*

Vzácný host.

Na lokalitě byl zaznamenán dvakrát. Dne 17. 8. 1995 se do sítě umístěné v rákosí a kopřivách mezi vrbami chytil 1 ex. Podruhé jsem se s tímto druhem setkal 30. 4. 1998, kdy 1 samec zpíval v kopřivami zarostlém příkopu. Po vyrušení vždy kousek poplétl, až se dostal na násep železniční tratě, kde se pohyboval v keřích šípku. I zde se zdržoval při zemi, takže ho téměř nebylo možné zahlédnout, ale stále se ozýval jeho zpěv.

Slavík modráček střeoevropský *Luscinia svecica cyanecula*

Ojedinělý host.

Na sledovaném území byl pozorován pouze jednou: 10. 4. 2000 1 ex. sbíral potravu na břehu i v mělké vodě Záhořského potoka.

Rehek domácí *Phoenicurus ochruros*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Na okraji obce Dlouhoňovice hnízdí několik párů. Na lokalitu přilétá koncem března a poslední výskyt jsem zaznamenal 18. 10. 1999, kdy na střeše domku posedával 1 ex. Na průtahu se jednotliví ptáci zdržují též na zoraném poli nebo na hrázi rybníka.

Bramborníček hnědý *Saxicola rubetra*

Nepravidelně hnízdí, řídce protahuje.

Na sledované lokalitě bylo zjištěno hnízdění 1 až 3 párů, v některých letech však zcela chybí. Dne 22. 6. 1988 nosí 3 páry potravu mláďatům na mokré louce pod hrází Nového rybníka. 6. 6. 1990 jsem našel tamtéž hnízdo se 4 mladými. Dále bylo zjištěno pravděpodobně hnízdění 1 páru v roce 1989, 1997, 1999 a po 2 párech v letech 1996 a 1998. Na podzimmím tahu zde byl pozorován 1 ex. 12. 9. 2000.

Bramborníček černohlavý *Saxicola torquata*

Vzácně na průtahu.

Ve sledovaném období byl tento druh pozorován třikrát. Dne 23. 4. 1996 se 1 samec zdržoval na okraji louky pod hrází Nového rybníka, 8. 5. 1996 byl pozorován 1 samec na stejném místě, patrně tentýž jedinec. Další pozorování je z 19.3.1998, kdy se na železničním náspu zdržovala 1 samice.

Kos černý *Turdus merula*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Hojný druh, hnízdící v zahradách, v porostech kolem rybníků a v přilehlém lese.

Drozd kvíčala *Turdus pilaris*

Nepravidelně hnízdí, hojně protahuje, zimuje.

V některých letech vzniká malá kolonie do 5 párů ve vzrostlých vrbách u přítoku Nového rybníka. Jindy zahnízdí několik párů na smrcích při okraji lesa. Dne 7. 5. 1989 jsem našel hnízdo na vrbě ve výšce 3,5 metrů s 5 mladými ve stáří asi 8 dní.

Na tahu se objevuje v dosti početných hejnech. Větší počty bývají pozorovány na jaře, nejvíce 25. 3. 1989 400 ex. Podzimní tah probíhá v říjnu a listopadu, kdy jsou zřídka pozorována hejna větší než 100 ex., 12. 10. 2001 jsem pozoroval 30 ex. sletujících se na nocoviště v porostu keřových vrb na mokré louce. V zimě pak zde zůstává do 50 ex., někdy však jen několik jedinců.

Drozd zpěvný *Turdus philomelos*

Pravidelně v menším množství hnízdí, protahuje.

Na lokalitě hnízdí 2 až 5 párů. Nejčasnější pozorování je z 15. 3. 1999, kdy na louce sbíralo potravu celkem 8 jedinců. Na jarním i podzimním tahu se objevují jen malá hejtna do 10 ex. Poslední pozorování 1 ex. mám ze 6. 10. 1998.

Drozd cvrčala *Turdus iliacus*

V malém množství protahuje.

Celkem zastížen šestkrát. Na jarním tahu jsem pozoroval 10 ex. 25. 3. 1989 a 1 ex. 26. 3. 1989. Na podzim byl zjištěn 1 ex. 30. 10. a 29. 11. 1998. Dva jedince se mi podařilo odchytit 12. 10. 2001 ve vrbovém porostu, kde nocovali společně s kvíčalami. Na tomto nocovišti se chytil 1 ex. i 24. 10. 2001.

Drozd brávník *Turdus viscivorus*

Ojedinele hnízdí, pravidelně protahuje.

Pravděpodobné hnízdění je z roku 1998, kdy se v přilehlém lese po celou hnízdní dobu zdržovali 2 jedinci. Na jarním i podzimním tahu se vyskytuje většinou v malých skupinách do 10 jedinců, maximum 15 ex. 31. 8. 1999. Na jaře se objevuje nejdříve ze všech tažných druhů ptáků, nejčasněji 7. 2. 2000 – 3 ex. Poslední pozorování je 12. 10. 1995 – 1 ex., ale z širšího okolí mám záznamy z listopadu i prosince.

Cvrčilka zelená *Locustella naevia*

Nepravidelně hnízdí, ojedinele protahuje.

Hnízdní výskyt podle zpívajících samců byl zjištěn jen v některých letech. V roce 1996 a 1997 na lokalitě pravděpodobně hnízdil 1 pár, v roce 1998 zde vytrvale po celou dobu hnízdění zpívali 2 samci a v roce 1999 to byl 1 samec. Nejčasnější pozorování je 30. 4. 1998, kdy na zarostlé mokré louce zpívali 2 samci.

Cvrčilka říční *Locustella fluviatilis*

Ojedinělý výskyt.

Zastižena pouze jednou: 18. 5. 1997 1 zpívající samec.

Rákosník proužkovaný *Acrocephalus schoenobaenus*

Nehojně protahuje.

Na jarním tahu zastižen jen jednou: 8. 5. 1996 přeletuje 1 ex. v řídkém porostu rákosu na břehu Nového rybníka. Na podzimním tahu byl šestkrát odchycen 1 ex. v rozmezí od 21. 8. do 27. 9.

Rákosník zpěvný *Acrocephalus palustris*

Hojně hnízdí a protahuje.

Na lokalitě je několik kopřivami zarostlých příkopů, které jsou typickým biotopem tohoto druhu. Pravidelně zde hnízdí 10 až 20 párů, které jsou zjišťovány převážně podle zpívajících samců. Dne 15. 5. 1997 jsem našel rozestavěné hnízdo v porostu kopřiv a rákosu. Největší počet byl zjištěn 14. 5. 1998, kdy na části lokality zpívalo 14 samců. Některé páry již nosily materiál na stavbu hnízda. Jarní přilet probíhá v první polovině května, první pozorování je z 8. 5. 1996 – 1 zpívající samec. Nejpozději byl odchycen 1 ex 21. 8. 1997.

Rákosník obecný *Acrocephalus scirpaceus*

V malém množství hnízdí, hojně protahuje.

V porostech rákosu uprostřed luk se v hnízdní době pravidelně vyskytují 2 až 4 páry. Přilet probíhá počátkem května, nejčasněji zde zpíval samec 2. 5. 2000. Početnost na lokalitě narůstá hlavně v období podzimního tahu, jehož vrchol je zaznamenáván koncem července a v srpnu. V září se již vyskytuje řidčeji, ale občas jsou jednotliví ptáci pozorováni ještě v měsíci říjnu. Dva jedinci byli chyceni 12. 10. 2001, následující den byl na stejném místě pozorován 1 ex. Celkem bylo na lokalitě chyceno 71 ex.

Sedmihlásek hajní *Hippolais icterina*

Nepravidelně hnízdí, vzácně protahuje.

V hnízdní době zaznamenán jen ve dvou letech: 15. 5. 1997 zpívá u Nového rybníka 1 samec a 9. 6. 1998 na stejném místě zpívají 2 samci. Na podzimním tahu zastižen dvakrát, 17. 8. 1995 – 2 ex. a 22. 7. 1998 také 2 jedinci u hráze.

Pěnice pokřovní *Sylvia curruca*

Nepravidelně hnízdí, vzácně protahuje.

V některých letech hnízdí kolem rybníků 1 až 3 páry. Na jarním tahu byli pozorováni 23. 4. 1996 2 ptáci ve vrbách pod hrázi, což je nejčasnější zástih na lokalitě. Nejpozději jsem pozoroval 1 ex. 17. 8. 1994.

Pěnice hnědokřídla *Sylvia communis*

Hojně hnízdí, pravidelně protahuje.

Podobně jako rákosník zpěvný vyhledává zarostlé břehy potoků, kde je zcela běžným druhem. Pravidelně zde hnízdí v počtu 10 až 15 párů. Nejčasnější pozorování je z 30. 4. 1998, kdy na lokalitě již zpívali 4 samci. Poslední 4 jedinci byli zastiženi 31. 8. 1999. Za sledované období bylo chyceno 15 ex.

Pěnice slavíková *Sylvia borin*

V malém počtu hnízdí a protahuje.

Na sledovaném území hnízdí 1 až 3 páry. Na jaře přilétá ze zimovišť až v první polovině května. Na průtahu se nejčastěji objevuje v srpnu, kdy se chytají jednotliví ptáci. Poslední pozorování dvou jedinců je z 31. 8. 1996.

Pěnice černošedá *Sylvia atricapilla*

Hojně hnízdí a protahuje.

V porostech kolem rybníků a v přilehlém lese hnízdí v počtu 10 až 20 párů. Dne 9. 6. 1998 jsem našel hnízdo se 4 mláďaty v náletu olší 0,3 metru nad zemí. Nejčasněji byl pozorován 1 ex. 23. 4. 1996 na hrázi Nového rybníka. Na podzim nejčastěji protahuje v září, nejpozdější zástih je z 1. 10. 2001, kdy se chytil 1 ex.

Budníček lesní *Phylloscopus sibilatrix*

Ojediněle na průtahu.

Na lokalitě byl zastížen pouze jednou: 20. 9. 2001 jsem chytil do sítě 1 ex.

Budníček menší *Phylloscopus collybita*

Hojně hnízdí a protahuje.

V přilehlém lese a porostech kolem rybníků hnízdí 5 až 10 párů. První pozorování je z 31. 3. 1998, kdy ve vrbách pod hrázi zpívali 3 samci. Na průtahu se nejhojněji vyskytuje v září, největší počet 10 jedinců byl chycen 4. 9. 2001. Nejpozději byl 1 ex. pozorován 18. 10. 1999.

Budníček větší *Phylloscopus trochilus*

Nehojně hnízdí, vzácně protahuje.

Na sledovaném území hnízdí 2 až 5 párů. Nejčasněji byl zastížen 1 zpívající samec 15. 4. 2000. Na obou tazích se vyskytuje řídce, 23. 4. 1996 přeletovali 3 ex. v rákosí a vrbách. Na podzim se chytil 1 ex. 4. 9. 2001.

Králíček obecný *Regulus regulus*

Nehojně hnízdí, celoroční výskyt.

Ve smrkovém lese na okraji lokality pravděpodobně hnízdí maximálně 5 párů. Na podzim a v zimě se potulují v rákosí a keřích hejnka do 5 jedinců, často ve společnosti sýkor.

Lejsek černošedý *Ficedula hypoleuca*

Ojediněle na průtahu.

Ve sledovaném období zjištěn jen jednou. Dne 7. 5. 1989 přeletuje ve větvích stromů u Nového rybníka 1 samice.

Mlynařík dlouhocasý *Aegithalos caudatus*

Vzácně zaletující druh.

V hnízdní době zde tento druh pozorován nebyl, existují jen dvě pozorování z období potulek. Dne 26. 3. 1989 2 ex. na okraji lesa a 6. 10. 2000 se pohybuje ve vrbách podél potoka 30 ex.

Sýkora babka *Parus palustris*

Ojedíněle hnízdí, v malém množství se vyskytuje celoročně.

V hnízdní době pozorován 1 pár v roce 1998 a 1999. V ostatních ročních obdobích bývají pozorovány 1 až 3 exempláře.

Sýkora lužní *Parus montanus*

Nehojně hnízdí, celoroční výskyt.

Na lokalitě pravidelně pozorovány v hnízdní době 1 až 2 páry. Po celý rok se v keřích a rákosí potulují 2 až 4 ex. Celkem zde byl odchyceno 5 ex.

Sýkora parukářka *Parus cristatus*

Pravděpodobně ojedíněle hnízdí.

Pouze jedno pozorování je z 14. 5. 1998, kdy se ve smrkovém lese pohyboval 1 ex.

Sýkora úhelniček *Parus ater*

Nehojně hnízdí, celoroční výskyt.

Podle zpívajících samců odhaduji, že v lese na okraji lokality hnízdí asi 5 párů. V podzimních a zimních měsících byly několikrát pozorovány ve společnosti jiných druhů sýkor hledající potravu v keřích a rákosí.

Sýkora modřinka *Parus caeruleus*

Běžně hnízdí, celoroční výskyt.

Pro celou lokalitu činí odhad asi do 10 hnízdících párů. Od podzimu zaletuje často i s jinými sýkorami do rákosí, kde sbírá potravu. Na těchto potulkách jsou pozorovány většinou v počtu do 10 ex.

Sýkora koňadra *Parus major*

Hojně hnízdí, celoroční výskyt.

Nejhojnější ze všech druhů sýkor. Hnízdí v zahradách na okraji Dlouhoňovic, kde obsazuje vyvěšené budky, v dutinách stromů kolem rybníků a v přilehlém lese. Celkový počet ve sledovaném území činí 10 až 20 párů. I v mimohnízdní době je zde běžným druhem, ale zpravidla se vyskytuje v menších skupinách než sýkora modřinka.

Brhlík lesní *Sitta europaea*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Na sledované lokalitě hnízdí každoročně asi 3 páry. Dne 30. 4. 1998 jsem našel obsazenou dutinu ve smrku 5 metrů nad zemí. Od podzimu se potuluje v okolí, často společně se sýkorami.

Šoupálek dlouhoprstý *Certhia familiaris*

Vzácně se vyskytující druh.

Zastižen pouze dvakrát. Dne 22. 2. 1998 jsem na okraji lesa pozoroval 1 ex. a 29. 7. 1996 se chytil do sítě umístěné v porostu vrb a rákosu též 1 ex.

Moudivláček lužní *Remiz pendulinus*

Velmi vzácně hnízdí, ojedíněle protahuje.

Tato lokalita se nachází mimo pravidelné hnízdiště tohoto druhu, které je nejbližší 12 km jihozápadně v okolí Ústí nad Orlicí. Dne 7. 5. 1989 jsem našel téměř dokončené hnízdo na vrbě ve výšce 3,4 metrů nad zemí. V okolí se zdržovali 2 jedinci, kteří přinášeli materiál na stavbu hnízda. Na průtahu zjištěn jen jednou, 28. 9. 1998 jsem pozoroval ve vrbách na louce 5 ex.

Žluva hajní *Oriolus oriolus*

Ojedinele hnízdí.

Ve sledovaném období byla zjištěna v roce 1996 a 2000. Dne 2. 7. 1996 jsem pozoroval na okraji lesa ve větvích mohutného dubu vyvedenou rodinku, dospělí ptáci přinášeli potravu minimálně 2 mláďatům sedícím v koruně. Podruhé jsem se na lokalitě s tímto druhem setkal 27. 6. 2000, kdy zde zpíval 1 samec.

Ťuhák obecný *Lanius collurio*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Podél železniční tratě v trnkových a šípkových keřích hnízdí každoročně 2 až 3 páry, další pár téměř pravidelně obsazuje porost trnek na okraji malého lesíka, kde jsem 9. 6. 1998 našel hnízdo s 5 vejci ve výšce 1,7 metrů nad zemí. Dne 14. 8. 1995 se v keřích pohybovaly 2 vyvedené rodinky. Na jaře přilétá až v první polovině května a na podzim se z lokality vytrácí v průběhu srpna. V září lze pozorovat protahující jedince, například 4. 9. 2001 7 ex. a 20. 9. 2001 se zde zdržovali ještě 2 jedinci, což je nejpozdější pozorování na této lokalitě.

Ťuhák šedý *Lanius excubitor*

Ojedinelý host.

Na sledovaném území byl pozorován jen jednou. 6. 12. 1999 posedává na vrcholcích keřů podél železnice 1 ex.

Sojka obecná *Garrulus glandarius*

Pravidelně v malém počtu hnízdí, celoroční výskyt.

V lese při okraji lokality každoročně hnízdí 1 až 2 páry. V zimním období se někdy objevují menší hejňka, většinou kolem 5 jedinců.

Straka obecná *Pica pica*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Na lokalitě hnízdí 2 až 3 páry. Hnízda jsem většinou nacházel u silnice na okraji Dlouhoňovic nebo v malých polních remízcích. S jejich stavbou začínají velmi brzy, 7. 3. 2001 bylo na modřínu ve výšce 20 metrů již dokončené hnízdo. Od podzimu do jara se zde potulují hejňka do 10 jedinců.

Ořešník kropenatý *Nucifraga caryocatactes*

Ojedinelý výskyt.

Ve sledovaném období jsem tento druh zaznamenal jen jednou, 12. 9. 1995 se na okraji lesa zdržoval 1 ex.

Kavka obecná *Corvus monedula*

Zaletuje z okolí.

V Žamberku hnízdí pravidelně několik desítek párů, odkud zaletuje na lokalitu za potravou. Nejvyšší počty ptáků lze pozorovat hlavně v zimě, kdy se na okolních polích pravidelně zdržuje 100 až 200 ex.

Havran polní *Corvus frugilegus*

Pravidelně protahuje.

Na polích v okolí lokality se objevuje na jarním i podzimním tahu většinou jen v počtu do 30 jedinců. Největší počet byl zjištěn 30. 10. 1988, kdy nad územím přelétlo 120 a 60 ex.

Vrána obecná šedá *Corvus corone cornix*

Nepravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

V roce 1998 se po celé hnízdní období zdržoval 1 pár v lese při okraji lokality, kde pravděpodobně vyhnízdil. Podle pozorování přeletujících ptáků lze předpokládat hnízdění i v jiných letech. Od podzimu do jara se v okolí zdržují v počtu do 10 ex., ale na jarním tahu jsou zaznamenána hejna čítající i několik desítek ptáků. Největší počet 70 ex. jsem pozoroval 1. 3. 1999 na polích asi 1 km od lokality.

Krkavec velký *Corvus corax*

Pravidelně přeletuje.

V posledních 5 letech se objevuje každoročně, pozorován byl ve všech ročních obdobích. Nejvyšší počet byl zjištěn 9. 6. 1998, kdy nad lokalitou přelétly 3 ex.

Špaček obecný *Sturnus vulgaris*

Pravidelně hnízdí a protahuje.

Na sledovaném území hnízdí hlavně ve stromových dutinách u Nového rybníka a také v budkách na okraji Dlouhoňovic. Celkový počet nepřesahuje 5 párů. Nejčasněji bylo pozorováno 8 ex. 1. 3. 1996, v širším okolí bývá ale pozorován mnohem dříve. Z lokality se vytrácí během října. Největší počet jsem zde pozoroval 27. 9. 1996, kdy se na lukách a polích zdržovalo 600 ex.

Vrabec domácí *Passer domesticus*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Na okraji Dlouhoňovic hnízdí v počtu do 10 párů. V zimě se při sběru potravy sdružuje do hejn, které čítají maximálně 50 jedinců.

Vrabec polní *Passer montanus*

Pravidelně v menším počtu hnízdí, celoroční výskyt.

Podle výskytu v hnízdní době odhaduji, že na lokalitě hnízdí 1 až 3 páry. Při zimních potulkách byl zjištěn nejvyšší počet 21. 1. 1999 – 20 ex. Ptáci se většinou zdržují u silnice na okraji obce.

Pěnkava obecná *Fringilla coelebs*

Pravidelně hnízdí a protahuje, vzácně zimuje.

Na lokalitě je hojným druhem hnízdícím v porostech kolem rybníků, polních lesíků i v zahradách na okraji obce. Celkový počet odhaduji na 10 až 20 párů. Na průtahu se objevují hejnska o maximálním počtu 20 jedinců. Jarní přelet probíhá nejčastěji v polovině března a jednotliví ptáci se zdrží až do listopadu. Téměř každou zimu je zaznamenáváno zimování 1 až 2 samců.

Pěnkava jikavec *Fringilla montifringilla*

Ojedinele protahuje.

Ze sledovaného území je pouze jeden záznam o výskytu. Dne 12. 10. 1995 byl chycen do sítě a okroužkován 1 ex.

Zvonohlík zahradní *Serinus serinus*

V malém počtu hnízdí.

Podle zpívajících samců odhaduji, že na lokalitě pravidelně hnízdí 1 až 2 páry. Na jaře byl nejčasněji zaznamenán 2. 4. 2001 zpívající samec a naposledy jsem pozoroval 2 ex. 15. 10. 2001.

Zvonek zelený *Carduelis chloris*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Nejčastěji bývá pozorován v době hnízdění v zahradách na okraji Dlouhoňovic, kde početnost nepřesahuje 5 párů. V mimohnízdění době se sdružuje do menších či větších hejn, přičemž 7. 2. 2000 byl zjištěn nejvyšší počet 150 ex.

Stehlík obecný *Carduelis carduelis*

Pravidelně v malém počtu hnízdí, celoroční výskyt.

Na lokalitě hnízdí v počtu 1 až 3 páry a to hlavně v zahradách na okraji obce. Od léta se zde potulují hejnska do 50 jedinců, kteří se s oblibou živí na bodlácích.

Čížek lesní *Carduelis spinus*

Výskyt od podzimu do jara.

Od poloviny října se začínají objevovat první hejnska, které čítají maximálně 50 ex. a do konce března se odtud vytratí. Nejčastěji bývají pozorovány při sběru potravy v korunách olší nebo na přeletěch.

Konopka obecná *Carduelis cannabina*

Pravidelně na potulkách.

V hnízdění době pozorována pouze jednou, 30. 4. 1998 přelétly nad loukou 2 ex. Od roku 1995, kdy jsem v porostu nízkých vrb a rákosu začal provádět odchty, zde bylo zjištěno pravidelné nocoviště. Ptáci začínají nocovat v druhé polovině července, např. 20. 7. 1998 vylétuje ráno z vrb asi 20 ex. Maximální počet asi 50 jedinců je dosahován v první polovině září. Nejpozději jsem zde pozoroval 15 ex. sletujících se za soumraku 12. 10. 2001. Celkem bylo na tomto nocovišti chyceno 17 ex.

Hýl obecný *Pyrrhula pyrrhula*

Pravidelně na potulkách.

V hnízdní době nebyl pozorován. Od konce srpna do března se zde objevují hejtna do 15 jedinců.

Dlask tlustozobý *Coccothraustes coccothraustes*

Ojedinele hnízdí, řídce na potulkách.

V roce 1997 se po celou hnízdní dobu zdržovali 2 ex. ve smíšeném polním lesíku. Též 11. 5. 1999 jsem zde pozoroval 2 ex. Od konce srpna do března se občas vyskytují jednotliví ptáci, nebo hejtna do 10 ex. V některých letech zcela chybí.

Strnad obecný *Emberiza citrinella*

Pravidelně hnízdí, celoroční výskyt.

Na lokalitě hnízdí asi 5 párů v okolí rybníků a v polních remízcích. Mimo hnízdní dobu se sdružuje do hejn, nejvíce bylo pozorováno 150 ex. 22. 2. 2001. Dne 12. 10. 2001 se slétlo na nocoviště v keřových vrbách a rákosí minimálně 15 ex.

Strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*

Pravidelně, ale nehojně hnízdí a protahuje.

Na vlhké louce pod hrází Nového rybníka hnízdí každoročně v porostech rákosu 2 až 4 páry. Nejčasněji byl pozorován 1 (pravděpodobně protahující) ex. dne 22. 2. 1995. Poslední zástih je z 18. 10. 2000, kdy byly odchyceny 2 ex.

Tab. 2: Přehled okroužkovaných ptáků na lokalitě Nový rybník u Žamberka.

Tab. 2: Numbers of birds ringed on Nový pond near Žamberk.

Druh/Species	Počet/ Number	Druh/Species	Počet/ Number
<i>Circus aeruginosus</i>	3	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	1
<i>Alcedo atthis</i>	1	<i>Phylloscopus collybita</i>	55
<i>Dendrocopos minor</i>	1	<i>Phylloscopus trochilus</i>	3
<i>Troglodytes troglodytes</i>	2	<i>Regulus regulus</i>	8
<i>Prunella modularis</i>	33	<i>Parus palustris</i>	1
<i>Erithacus rubecula</i>	6	<i>Parus montanus</i>	5
<i>Luscinia luscinia</i>	1	<i>Parus ater</i>	5
<i>Saxicola rubetra</i>	4	<i>Certhia familiaris</i>	1
<i>Turdus pilaris</i>	1	<i>Lanius collurio</i>	5
<i>Turdus philomelos</i>	3	<i>Garrulus glandarius</i>	1
<i>Turdus iliacus</i>	3	<i>Fringilla coelebs</i>	7
<i>Locustella naevia</i>	1	<i>Fringilla montifringilla</i>	1

Tab. 2 – pokračování

Tab. 2 – continue

Druh/Species	Počet/ Number	Druh/Species	Počet/ Number
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	6	<i>Carduelis carduelis</i>	22
<i>Acrocephalus palustris</i>	31	<i>Carduelis cannabina</i>	17
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	71	<i>Pyrhulla pyrhulla</i>	15
<i>Sylvia communis</i>	15	<i>Emberiza citrinella</i>	23
<i>Sylvia borin</i>	8	<i>Emberiza schoeniclus</i>	7
<i>Sylvia atricapilla</i>	31	Celkem/Total	398

Přehled výskytu jednotlivých druhů ptáků na lokalitě

Ptáci pravidelně hnízdící – 40 druhů

Kachna divoká *Anas platyrhynchos*, lyska černá *Fulica atra*, holub hřivnáč *Columba palumbus*, hrdlička zahradní *Streptopelia decacto*, kukačka obecná *Culus canorus*, puštík obecný *Strix aluco*, strakapoud velký *Dendrocopos major*, skřivan polní *Alauda arvensis*, vlaštovka obecná *Hirundo rustica*, střízlík obecný *Troglodytes troglodytes*, pěvuška modrá *Prunella modularis*, červenka obecná *Erithacus rubecula*, rehek domácí *Phoenicurus ochruros*, kos černý *Turdus merula*, drozd zpěvný *Turdus philomelos*, rákosník zpěvný *Acrocephalus palustris*, rákosník obecný *Acrocephalus scirpaceus*, pěníce hnědokřídla *Sylvia communis*, pěníce slavíková *Sylvia borin*, pěníce černohlavá *Sylvia atricapilla*, budníček menší *Phylloscopus collybita*, budníček větší *Phylloscopus trochilus*, králíček obecný *Regulus regulus*, sýkora lužní *Parus montanus*, sýkora úhelníček *Parus ater*, sýkora modřínka *Parus caeruleus*, sýkora koňadra *Parus major*, brhlík lesní *Sitta europaea*, ťuhýk obecný *Lanius collurio*, sojka obecná *Garrulus glandarius*, straka obecná *Pica pica*, špaček obecný *Sturnus vulgaris*, vrabec domácí *Passer domesticus*, vrabec polní *Passer montanus*, pěnkava obecná *Fringilla coelebs*, zvonohlík zahradní *Serinus serinus*, zvonek zelený *Carduelis chloris*, stehlík obecný *Carduelis carduelis*, strnad obecný *Emberiza citrinella*, strnad rákosní *Emberiza schoeniclus*.

Ptáci nepravidelně hnízdící – 20 druhů

Potápka malá *Tachybaptus ruficollis*, polák chocholačka *Aythya fuligula*, moták pochop *Circus aeruginosus*, koroptev polní *Perdix perdix*, křepelka polní *Coturnix coturnix*, slípka zelenonohá *Gallinula chloropus*, čejka chocholátá *Vanellus vanellus*, hrdlička divoká *Streptopelia turtur*, bramborníček hnědý *Saxicola rubetra*, drozd kvíčala *Turdus pilaris*, drozd brávník *Turdus viscivorus*, cvrčilka zelená *Locustella naevia*, sedmihlásek hajní *Hippolais icterica*, pěníce pokřovní *Sylvia curruca*, sýkora babka

Parus palustris, sýkora parukářka *Parus cristatus*, moudivláček lužní *Remiz pendulinus*, žluva hajní *Oriolus oriolus*, vrána obecná šedá *Corvus corone cornix*, dlask tlustozobý *Coccothraustes coccothraustes*.

Ptáci hnízdící v okolí, na lokalitu zaletující (za potravou apod.) – 9 druhů

Čáp bílý *Ciconia ciconia*, krahujec obecný *Accipiter nisus*, káně lesní *Buteo buteo*, poštolka obecná *Falco tinnunculus*, holub domácí *Columba livia f. domestica*, rorýs obecný *Apus apus*, jiříčka obecná *Delichon urbica*, konipas bílý *Motacilla alba*, kavka obecná *Corvus monedula*.

Ptáci vyskytující se na tahu nebo potulkách – 21 druhů

Volavka popelavá *Ardea cinerea*, labuť velká *Cygnus olor*, čírka modrá *Anas querquedula*, polák velký *Aythya ferina*, pisík obecný *Actitis hypoleucos*, racek chechtavý *Larus ridibundus*, ledňáček říční *Alcedo atthis*, datel černý *Dryocopus martius*, žluna zelená *Picus viridis*, linduška luční *Anthus pratensis*, konipas horský *Motacilla cinerea*, bramborníček černohlavý *Saxicola torquata*, drozd cvrčala *Turdus iliacus*, rákosník proužkovaný *Acrocephalus schoenobaenus*, mlynařík dlouhoocasý *Aegithalos caudatus*, šoupálek dlouhoprstý *Certhia familiaris*, havran polní *Corvus frugilegus*, krkavec velký *Corvus corax*, čížek lesní *Carduelis spinus*, konopka obecná *Carduelis cannabina*, hýl obecný *Pyrrhula pyrrhula*.

Ptáci vyskytující se ojedinele (maximálně 2 zástihy) – 26 druhů

Kormorán velký *Phalacrocorax carbo*, čáp černý *Ciconia nigra*, husa velká *Anser anser*, čírka obecná *Anas crecca*, hvízdák euroasijský *Anas penelope*, hohol severní *Bucephala clangula*, jestřáb lesní *Accipiter gentilis*, káně rousná *Buteo lagopus*, moták pilich *Circus cyaneus*, kulík říční *Charadrius dubius*, bekasina otavní *Gallinago gallinago*, racek bouřní *Larus canus*, racek stříbrný/bělohlavý *Larus argentatus/cachinnans*, strakapoud malý *Dendrocygus minor*, skřivan lesní *Lullula arborea*, břehule říční *Riparia riparia*, konipas luční *Motacilla flava*, slavík tmavý *Luscinia luscinia*, slavík modráček středoevropský *Luscinia svecica cyanecula*, cvrčilka říční *Locustella fluviatilis*, budníček lesní *Phylloscopus sibilatrix*, lejsěk černohlavý *Ficedula hypoleuca*, ťuhýk šedý *Lanius excubitor*, ořešník kropenatý *Nucifraga caryocatactes*, pěnkava jikavec *Fringilla montifringilla*.

Diskuse a závěr

Lokality nacházející se v oblastech s velmi atraktivními biotopy pro výskyt mnoha druhů ptáků, jako jsou rybníční soustavy, povodí velkých řek, případně vrcholové partie hor, jsou bezesporu v popředí zájmu při různých výzkumech avifauny. Proto je i logické, že avifauna některých oblastí či jednotlivých lokalit je v hojně míře literárně zpracována a na druhou stranu jsou místa, z kterých v literatuře najdeme jen velmi málo údajů o výskytu ptáků. Jednou z takových oblastí je část Orlického podhůří, nacházející se mezi Tichou a Divokou Orlicí v okolí Žamberka a Letohradu. Je jisté, že údaje z této malé lokality neposkytují ucelený přehled o všech druzích ptáků vyskytujících se na Žamberecku, ale cílem této práce bylo alespoň malým dílem přispět k poznání ptactva této podhorské krajiny.

V okolí Nového rybníka na jižním okraji Žamberka byl prováděn výzkum avifauny v letech 1988 až 2001. Všechny údaje pocházejí z vlastních pozorování, do roku 1995 jsou spíše nahodilého charakteru. Celkem zde bylo zjištěno 116 druhů ptáků v 15 řádech. 60 druhů na lokalitě pravidelně či nepravidelně hnízdí, 9 druhů sem zaletuje převážně za potravou z okolních hnízdišť, 21 druhů se vyskytuje na tahu a jen ojediněle bylo zastíženo 26 druhů.

Změny v početnosti jsou patrné zejména u vodních druhů jako je lyska černá a potápka malá. V roce 1989, kdy byl Nový rybník hojně zarostlý rákosem, zde hnízdilo 7 párů lysek černých a 2 až 3 páry potápek malých. Po roce 1990 se tento rybník dostal do soukromého vlastnictví, kdy postupně docházelo k úpravám břehů a tak se zmenšoval prostor pro hnízdění těchto ptáků. V roce 2002 byly rákosiny vyhrnuty úplně. Je tedy více než pravděpodobné, že tyto druhy zde již nezhnízdí.

I tak malá vodní plocha (1,3 ha), zřejmě pro nedostatek jiných vhodných nádrží, láká k odpočinku při průtahu i jiné vodní ptáky, jako jsou kormorán velký, hvízdák euroasijský a hohol severní. Jistá atraktivita okolních porostů je zřejmá z pozorování protahujících slavíků tmavých, slavíka modráčka, lindušek lučních atd. Zarostlé příkopy a louky hojně obývá pěníce hnědo-křídla a rákosník zpěvný, rákosník obecný zde však hnízdí jen ojediněle a rákosník proužkovaný se vyskytuje jen na průtahu. Z druhů vázaných na rybníční oblasti bylo prokázáno ojedinělé zahnízdění motáka pochopa a moudivláčka lužního. Na lokalitě se také nachází v keřových vrbách a rákosí nocoviště několika druhů ptáků. Hlavně od konce léta do podzimu se sem na noc sletují strnadi obecní (asi 20 ex.), konopky obecné (do 50 ex.), drozdí kvícaly (asi 30 ex.) a v říjnu se k nim někdy připojují drozdí cvrčaly. Moták pochop a žluva hajní jsou ptáci, kteří při mapování hnízdního rozšíření ptáků v letech 1985 – 89 (ŠTASTNÝ 1996) zde nebyli zjištěni, jde tedy o první prokázané hnízdění těchto druhů v kvadrátu 5964.

Závěrem lze říci, že i tato celkem nenápadná lokalita se dvěma malými rybníčky na okraji Žamberka je pro výskyt mnoha ptačích druhů dosti významná, zvláště pak v období tahu a potulek, jak dokládá velký podíl protahujících a ojediněle se vyskytujících druhů z celkového počtu zjištěných.

Souhrn

V letech 1988 až 2001 byl prováděn výzkum avifauny v okolí Nového rybníka na jižním okraji Žamberka ve čtverci 5964 mezinárodního mapování organismů. Celkem zde bylo zjištěno 116 druhů ptáků, z toho 60 hnízdících, 9 druhů hnízdí v okolí a na lokalitu jen zaletují, zbývající 47 druhů se vyskytuje na tahu nebo jen vzácně zaletuje. Také byl prováděn odchyt ptáků do nárazových sítí a kroužkování mláďat na hnízdech. Ve sledovaném období bylo okroužkováno 398 ptáků ve 35 družích.

Summary

Research of birds of Nový pond (south of Žamberk, square 5964, Eastern Bohemia) was carried out during 1988 – 2001. In total, 116 bird species were recorded: 60 nesting bird species, 9 species nesting in the vicinity of the pond and visiting the locality regularly, 47 species occurring in the locality rarely or during migration only. Birds were captured using mist-nets and young were ringed in the nests during the research. In total, 398 birds (35 species) were ringed (see Tab. 2).

Literatura

- BĚLKA T., LEMBERK V. /eds./ 2001: Ornitologická pozorování. *Panurus*, 11: 149-155.
- LEMBERK V. /ed./ 1998: Ornitologická pozorování. *Panurus*, 9:125-127.
- LEMBERK V. /ed./ 2000: Ornitologická pozorování. *Panurus*, 10:141-147.
- ŠŤASTNÝ K. et al., 1996: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985 – 1989. *Nakladatelství a vydavatelství H a H, Jinočany*.
- VESECKÝ J.: et. al., 1958: Podnebí ČSSR. *Praha*.

ISBN 80-86046-61-3